

формування часових перспектив, а особистість, що формується, налаштовує свої схильності та таланти у відповідність із ідентифікаційними ролями.

Важливо зазначити, що попри усі зміни, через які проходить дитина у підлітковому віці, її мозок все ще пластичний та уможлиблює відносно легке оволодіння мовою (деякий час вважалося, що оволодіння іноземною мовою погіршується після досягнення підлітком 12-14 років). Окрім того, абстрактність мислення дає змогу підлітку сприймати мову інакше, ніж це було в дитячому віці – конкретне сприйняття іноземної мови (*literal understanding of language*) залишається у минулому. Натомість у підлітковому віці у дитини формуються металінгвістичні навички (*metalinguistic awareness*), що дають їй змогу теоретизувати щодо мовних аспектів, краще розуміти правила граматики та словотвору; використовувати образне мовлення, розуміти сарказм та правильно інтерпретувати багатозначність. Цей етап розвитку мовлення характеризується засвоєнням метафоричної та ідіоматичної лексики. Розширення соціальної сфери підлітка зумовлює зростання асоціативних зв'язків у мовній свідомості, тобто формується індивідуальний стиль і тезаурус.

Хоча механізми пам'яті підлітка працюють інакше, ніж у дитини – він більше не спирається на явища імпринтингу та імітації, однак, як фіксують психологи, здатність до запам'ятовування нових слів і правил перебуває на високому рівні, а подекуди навіть покращуються. Окрім того, підлітки мають кращі навички порівняльного аналізу рідної та іноземної мови, виявлення спільного та відмінного між ними, встановлення закономірностей, де це можливо. Відтак, поряд із виконанням комунікативних завдань, зорієнтованих на вирішення широкого спектра проблем, актуальним залишається питання мовної підготовки учнів, зокрема розширення вокабуляру, проведення мовного аналізу, словотвору та граматичних вправ.

ДИДАКТИКО-МЕТОДИЧНІ КОНЦЕПТИ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ 7 КЛАСУ ГІМНАЗІЇ

Ігор Горошкін,

*кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник
відділу навчання іноземних мов,
Інститут педагогіки НАПН України*

У Законі України «Про повну загальну середню освіту» визначено, що основними видами оцінювання результатів навчання учнів є формувальне, поточне, підсумкове (тематичне, семестрове, річне) оцінювання, державна підсумкова атестація, зовнішнє незалежне оцінювання. Учителеві варто усвідомлювати, що види оцінювання диференціюються залежно від його мети.

Оцінювання навчальних досягнень учнів НУШ зазнало значних змін, адже змінилися його функції, роль і призначення. Якщо впродовж багатьох років учителі зазвичай оцінювали рівні сформованості знань, умінь і навичок учнів, то сьогодні набагато важливіше з'ясувати поступ дитини в процесі опанування іноземних мов. А це означає, що варто знати результати навчання та особистісні потенційні можливості учнів.

Орієнтиром, якого прагнуть досягнути учасники освітнього процесу в 7 класах, є рівень В1 володіння іноземною мовою, що відповідає вимогам Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти.

Оцінювання визначених у чинних модельних програмах очікуваних результатів навчання відбувається за допомогою формувального, поточного, підсумкового (тематичного, семестрового, річного) оцінювання тощо. Під час організації оцінювання потрібно враховувати, що для учнів / учениць воно виконує інформаційну, мотиваційну, формувальну, коригувальну, розвивальну, виховну та ін. функції. Для вчителя закладу загальної середньої освіти функційне поле оцінювання ширше й виявляється в низці функцій, як-от: нормативна, діагностувальна, інформаційна, аналітична, коригувальна, прогностична та ін.

Учитель ураховує під час оцінювання результат кінцевого продукту навчальної діяльності. Оскільки ми оцінюємо компетентності, що є багатокомпонентним особистісним надбанням учнів, то необхідно під час оцінювання враховувати всі складники компетентності.

Зазначимо, що в умовах компетентнісного навчання іншомовного спілкування особливого значення набуває проєктна діяльність учнів, що дає змогу оцінити загальнонавчальний, комунікативний і соціокультурний досвід учнів 7 класів. Їхній інтерес викликають такі, наприклад, групові проєкти, як «Спортивні команди», «Спортивні змагання», «Відомі спортсмени», «Мій спортивний досвід» тощо, у процесі підготовки яких учням необхідно створити колаж або мультимедійну презентацію, відеоролик із певної теми. Це дає змогу інтегрувати знання, здобуті на уроках іноземної мови та інформатики, де учні вчаться працювати з засобами інформаційних технологій, з інформаційними джерелами, установлюючи їх достовірність. Крім того, робота в групах (учитель може формувати групи сам або ж учні формують склад груп самостійно за інтересами) сприяє згуртуванню здобувачів освіти, формуванню в них умінь працювати в команді.

Учні 7 класу за своїми потенційними можливостями та навчальним досвідом вже готові до виконання подібних завдань, а тому вчителеві доцільно їх активно практикувати.

Продуктивним є залучення учнів до самооцінювання, яке дає їм змогу критично аналізувати власні досягнення, порівнювати їх із результатами інших; самостійно виявляти свої сильні й слабкі сторони, визначати прогалини. Однак для того, щоб учні могли здійснювати самооцінювання об'єктивно, вчитель має ознайомити їх із вимогами до нього, чіткими і зрозумілими критеріями. Важливо навчити дітей не тільки оцінювати власні результати, а й робити висновки з цього, тобто визначати, що вдалося, а що ні, проаналізувати чому не вдалося, окреслити шляхи вдосконалення знань, умінь, навичок, здобування іншомовного комунікативного досвіду тощо.

Допоможуть учням визначати шляхи самовдосконалення такі, наприклад, запитання: *Що нового ви дізналися під час уроку? Які завдання виявилися легкими для вас? Над чим вам треба ще попрацювати? Чого ви навчилися під час уроку? Що найважливіше я засвоїв/засвоїла сьогодні? Про які досягнення я можу звітувати перед собою? Чому ця тема важлива? : Чим збагатив мене цей урок? Що насамперед для себе я усвідомив(-ла)?* Оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках іноземної мови в компетентнісному вимірі – актуальна методична

проблема, що зумовлюється впровадженням компетентнісного підходу в освітній процес, зміною функції оцінювання. Воно допомагає відстежувати власний поступ кожного учня/учениці, ефективно використовувати знання іноземної мови для розв'язання актуальних завдань. Особливої актуальності набуває практика залучення учнів до самооцінювання і взаємооцінювання, що, на наш погляд, є важливою їхньою діяльністю з метою виявлення ними рівня своїх навчальних досягнень. У процесі оцінювання учителів важливо орієнтуватися на вимоги до обов'язкових результатів навчання, представлених в Державному стандарті базової середньої освіти. Також варто враховувати всі складники компетентностей, до яких належать знання (знаннєвий компонент), уміння, навички, досвід застосування знань у різноманітних ситуаціях спілкування (діяльнісний компонент), ставлення їх до неї; цінності, які вони засвоюють і приймають; емоції і почуття, актуалізовані на уроках (ціннісний компонент), а також у межах вимог навчальної програми для 7 класу уміння аналізувати власну діяльність, діяльність інших, здійснювати самооцінювання й узаємооцінювання (рефлексійний компонент). Учителів доцільно використовувати відповідні вправи й завдання, що сприяють досягненню цих цілей.

Використані джерела

1. Державний стандарт базової середньої освіти. (2020). Постанова КМУ від 30.09.2020 р., №898. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>
2. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. URL: http://www.khotiv-nvk.edukit.kiev.ua/Files/downloads/zagalnoyevrop_rekom.pdf
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
4. Закон України «Про освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
5. Нова українська школа: Концептуальні засади реформування середньої школи (2016). МОН України. Київ, 40. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
6. Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (2021)/ Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коровецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М. *Рекомендовано МОН України* (від 12.07.2021 наказ № 795). Київ : МОН України, 42.
7. Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (2021)/ Зимомря І.М., Мойсюк В.А., Трифан М.С., Унгурян І.К., Яковчук М.В. *Рекомендовано МОН України* (від 12.07.2021 наказ № 795). Київ : МОН України, 2021, 55.

ЗРУШЕННЯ У ЗМІСТІ ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТИ В 7 КЛАСІ ЗА МОДЕЛЬНИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ПРОГРАМАМИ І ПІДРУЧНИКАМИ НУШ

Олена Пометун,

д.п.н., професор, головний науковий співробітник відділу суспільствознавчої освіти Інституту педагогіки НАПН України

За модельними навчальними програмами (далі – МНП), створеними авторськими колективами відділу суспільствознавчої освіти Інституту педагогіки